

Mere effektiv undervisning, flere valgmuligheder, mere krop og konkurrence i skolen - Skolen set med drenges øjne

Af: Maya Frederiksen og Lis Rahbek, University College Lillebælt

Drengene klarer sig som gruppe langt dårligere end pigerne på forskellige områder i skolen, hvilket kommer til udtryk i drengenes karakterer i dansk, engelsk og matematik. En undersøgelse foretaget af University College Lillebælt i samarbejde med tre skoler i Nordfyns Kommune peger på, at det er folkeskolens rammer og relationer, der er medvirkende til at hæmme især drengenes læringslyst.

Drengenes manglende motivation til skolearbejde bør ikke forklares ved, at de ikke er læringsmæssigt ligestillet med pigerne. I stedet er fokus lagt på forskellige temaer, der motiverer drenge, og giver dem gode oplevelser i skolen.

Undersøgelsen på de tre skoler i Nordfyns Kommune er baseret på interview med drenge i indskolingsfasen og mellemtrinnet, såvel som lærere og forældre.

Bevægelse og konkurrence

"Jeg lærer mest, når jeg gør noget aktivt. F.eks. stjerneløb med ordjagt. Det er en god måde, fordi jeg rigtig godt kan lide at være aktiv. Indenfor kan jeg bedst lide at lave det selv, så jeg kan være hurtig og komme i gang med noget andet". Citat fra dreng på mellemtrinnet

Drengene peger på, at undervisningen er for stillesiddende, og at de i høj grad savner, at kroppen integreres i undervisningen. De fleste drenges yndlingsfag er idræt, men de udtrykte også stor glæde ved andre kreative fag som musik, hvor der blev inddraget bevægelse.

Undersøgelsen viser desuden, at mens lærerne er meget bevidste om børns store behov for bevægelse i indskolingen, er der ikke samme bevidsthed om børns fortsatte behov for bevægelse på mellemtrinnet. Drengene fra mellemtrinnet udtaler blandt andet at de savner de legetimer de havde i indskolingen. En vigtig pointe som er kommet frem i undersøgelsen er, at det ikke ud fra drengenes perspektiv er ligegyldigt, på hvilken måde den fysiske aktivitet foregår. Hvis skolen for eksempel arrangerer løb om formiddagen på et bestemt tidspunkt hver dag, kan det hurtigt blive kedeligt og demotiverende for drengene. Det har i stedet vist sig, at de fleste drenge motiveres af konkurrence, og at de gerne vil have flere konkurrenceprægede aktiviteter i undervisningen. Ét forslag fra drengene selv, til hvordan dansk og idræt kan integreres, var for eksempel stjerneløb, hvor man løber ud og henter et bogstav, et ord eller en sætning for at vende tilbage til klassen og bruge bogstavet eller ordet i en opgave. Her gælder det om at være den hurtigste til at løse opgaven. Konkurrencen har betydning for drengenes engagement og motivation. Konkurrencen er en vigtig del af drengenes fritids- og frikvarterliv. TV har ligeledes utallige programmer med indlagt konkurrenceelementer som Stjerne for en aften, Voice, Jopardy m.m, så der kan stilles spørgsmål ved, hvorfor det er "lidt forbudt" i skolen.

Effektive timer

"Man kunne lære hurtigere hvis flere hørte efter. Der er mange der ødelægger timerne lidt" citat fra dreng i indskolingen

Drengene i undersøgelsen efterlyser desuden mere effektivitet i undervisningen. De pegede på, at timerne skal strammes op, så de kan blive hurtigere færdige. Der er for meget spildtid. Drengene vil gerne have mere ansvar, og de ønsker mere meningsfuld undervisning. *"Jeg vil gerne lære det hele med det samme og så gå tidligt hjem,"* er en af udtalelserne af en adspurgt dreng på mellemtrin, der fortsætter: *"Der skal være mål med det vi laver, det skal komme mere tjept"*.

Den udtalelse bakkes op af en megafonundersøgelse bragt i Politiken den 10/12. 2011, der henviser til at 43 % af de unge er enige i, at de ikke bliver presset nok i folkeskolen. 36% mener at der er brug for en faglig opstramning.

Undersøgelsen blandt drenge i Nordfynske skoler viser endvidere, at der er et stort ønske om valgmuligheder i undervisningen. Det er motiverende for drenge, hvis der er noget man kan vælge fra. Man kan f.eks. tilbyde tre opgaver, hvor man skal vælge at lave én af opgaverne.

Læreren siger det kun én gang til mig, og så gøre jeg det. Jeg bliver hurtigt færdig så jeg kan lave noget andet.

Dyrke drenges særlige interesser, ture- temauger og udendørs undervisning

"Vi har næsten ikke noget om krybdyr. Jeg kunne godt tænke mig noget mere om krybdyr. Når jeg spørger læreren siger han måske en anden gang" Citat fra dreng på mellemtrinnet

Undersøgelsen påpeger, at drenge har en særlig interesse, hvor de virkelig har lyst til at gå i dybden. Her nævnte drengene selv interesser som traktorer, dyr, krybdyr, go-cart, sten eller fodbold. Drengene ser sig selv som "verdensmestre" indenfor deres interesseområde og udviser her en enorm motivation og lyst til fordybelse. Der er derfor et stort potentiale i, at inddrage drenges særlige interesseområder i undervisningen. På den måde kan undervisningsmaterialet i større grad indeholde identifikationsmuligheder. Det påpeges her at tekster til brug i undervisningen med fordel kan udvælges, så de i højere grad rummer drengenes interesser.

Drengene nævnte, at de gerne vil have mere it, og at deres skrivebord skal have mange funktioner. Digitale læringsmidler er en frugtbar måde at tilgodese forskellige læringsstile på. Og det appellerer specielt til nogle drenge, som synes, at den traditionelle undervisning tit bliver for stillestående og endimensionel.

Undersøgelsen viser endvidere, at flere drenge efterspørger det at have en hel dag med samme emne. De har lysten til fordybelse og motiveres af en anderledes undervisning, hvor skemaet brydes op som temauger, ture og udendørs undervisning. Drengene finder, at de største oplevelser ligger i ture udenfor skolen og fremhæver de fysiske aktiviteter. De oplever, at de lærer noget, mens de bevæger sig. Drengene

foretrækker en mere praktisk og teknisk undervisning, hvor de har materialet i hænderne og skal finde løsninger.

Formål med at gå i skole

"Når man er politimand skal man bruge dansk og matematik, så man kan regne og skrive, når man skal give en bøde" (citat fra dreng i indskolingen)

"Når man er landmand skal man være god til at køre traktor på humplede steder. Det er altså kæmpestort sådan et kørekort" (citat fra dreng i indskolingen)

Drengene kan godt se sammenhæng med det at gå i skole og hvad man senere i livet skal bruge det til. Men i dagligdagen har drengene stort behov for at se meningen med undervisningen. Forældrene bakker drengene op i forhold til lektielæsning og faglighed. Men i forhold til barnets fremtid er det ikke de faglige ambitioner der står i centrum, men snarere betydningen af deres drenges livsglæde. De mener dog, at deres drenge skal lære de basale færdigheder som at læse, skrive og regne.

Opsamling på undersøgelsen

Det vil kræve kritisk refleksion over nuværende forståelser og grundlæggende antagelser om køn, hvis skolerne i fremtiden skal blive endnu bedre til at skabe optimale læringsmiljøer - også for drenge.

Sproget former vores forståelse af os selv og omverdenen. *"Hvilke forestillinger og forventninger har lærere og forældre om børns kønnethed?. Disse forholdemåder er med til at skabe forventninger og forestillinger om hinanden i klasserummet. Den hidtidige forskning peger på, at børn og elevers forholdemåder i høj grad er influeret og dirigeret af lærerens måder at forholde sig på sammen med og over for børn og elever"* (Jensen 2010)

Det skal blandt andet ske igennem en ny diskurs, der ændrer sproget om drenge, så de ikke mister modet og lysten til gå i skole og videreuddanne sig. Mere konkret vil det sige, at når barnet her drenge har en uhensigtsmæssig adfærd i klassen kan læreren med fordel prøve at skifte position. Altså se situationen ud fra drengens position og perspektiv. På den måde lægges der et nyt perspektiv indover problemstillingen og spørge til: Hvad er den gode grund til drengens adfærd?

Undervisnings- og arbejdsformer må i højere grad rumme muligheder for bevægelse og fysisk aktivitet og konkurrence. Der er gennem de sidste 10 år udviklet kreativ og kropslig undervisning i indskolingen. Men det må ikke stoppe her. Hvordan kan undervisningen på mellemtrinnet og udskolingen bliver mere kropslig, kreativ og konkurrenceorienteret?

Undersøgelsen peger på ingen måde på at drengene er ubehjælpelige stakler. De er kompetente sociale aktører, engagerede og livlige. Nu er det tid at vi i højere grad skaber læringsmiljøer, som tilgodeser drenge.

FN – konventionen handler netop om børns rettigheder – også retten til at blive hørt. Her er tale om et paradigmeskift hvor børns stemmer og perspektiver inddrages i udvikling af pædagogiske metoder.

“Raising their voice to speak to an audience on behalf of their subjects as means of empowering them by giving more authority to the subjects `voice” (Thomas 1993, s 4)

Faktaboks om tidligere forskning

Et aspekt der især gør undersøgelsen interessant, er, at tidligere forskning også på internationalt plan har vist, at drengene har lavere sociale kompetencer end pigerne og at drengene udviser lavere motivation og lavere arbejdsindsats end pigerne (Nordahl og Egelund 2009). Det viser sig, at der er en tendens til at pigerne klarer sig bedre i den danske folkeskole, hvilket kan tyde på at skolens indhold og metode passer bedre til pigernes motiver for at lære end til drengenes (Nordahl m.fl. 2010)

Drengene fylder også mest blandt de børn, der har faglige eller adfærdsmæssige problemer. I Politikken peges på at 71 % af antal elever der går i specialklasser er drenge (Politikken 8. marts 2011). Danske og udenlandske undersøgelser viser, at 2-5% af alle børn har en betydelig opmærksomhedsforstyrrelse. Drengene rammes hyppigere end piger, og der er ca. fire drenge for hver pige. (Bilenberg 2011)

Lærerne selv vurderer, at en ud af tre drenge har problemer eller vanskeligheder (Nordahl m.fl. 2010).

Også senere i drengenes og pigernes uddannelseskariere er der en betydelig forskel mellem kønnene, både når det kommer til ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. For ungdomsuddannelse gælder det, at 75 % af drengene gennemfører en ungdomsuddannelse mens 90 % af pigerne gennemfører en ungdomsuddannelse (Klingsey og Richter 2010). Der er samtidig et flertal af kvinder på de lange videregående uddannelser og mellemlange videregående uddannelser. Lykke Friis (daværende ligestillings minister) udtaler i svar på diverse emner i 2010, at 37% af drengene får en videregående uddannelse mod 53 % af pigerne.

Faktaboks om metode

Vi har benyttet os af datatriangulering, hvor vi har indsamlet data om hvordan skolen rummer drengene fra forskellige kilder. Her får vi afdækket forskellige temaer ud fra forskellige perspektiver, hvilket giver en ny viden, når vi fanger det fælles billede fra de tre grupper. Ud fra interviews med de forskellige fokusgrupper, er der trådt nogle gennemgående temaer frem. I de følgende afsnit vil vi uddybe 5 af temaerne. De udvalgte temaer kan ses som potentielle tiltag i forhold til udvikling af motiverende læringsmiljøer – også for drenge

Ud fra en antagelse om at børn er eksperter i deres eget liv, har vi valgt at gennemføre fokusgruppeinterviews med drenge i indskolingen og mellemtrinnet på de tre skoler. På den måde får vi adgang til drengenes egne fortællinger om, hvordan det er at være dreng i skolen. Vi giver således drengene en stemme på et felt som de i høj grad selv er en del af, og anerkender dem som aktører med

meninger og oplevelser, som vi ikke kan få viden om blandt de voksne, der omgiver drengene i deres dagligdag.

Vi har ligeledes gennemført fokusgruppeinterviews med lærere fra drengenes skoler samt med drengenes forældre for at undersøge drengenes oplevelser med skolen fra tre forskellige perspektiver.

Vi oplevede nogle særdeles engagerede drenge, som havde lyst til at bidrage med deres viden, meninger og forslag til nye handlemuligheder i undervisningen.

Interviewene har givet os et unikt indblik i drengenes, lærernes og forældrenes oplevelser af, hvordan skolen rummer drengene. Samtidig giver denne undersøgelse kun et smalt kig ind i skolernes evne til at rumme forskelligheder. Vi har i undersøgelsen udelukkende fokuseret på drengene – vi har derfor ikke fået viden om, hvordan pigerne oplever at indgå i skolens rammer. I denne sammenhæng er det således drengenes behov, der kommer til udtryk, men disse kunne meget vel også findes blandt pigerne. Det er på den måde ikke utænkeligt, at pigerne også ville foretrække, at undervisningen oftere forlod klasselokalets rammer og bevægede sig ud i den friske luft.

Undersøgelsen er ikke repræsentativ men kan forhåbentlig give inspiration til undervisning af drenge.

Der er flere interessante temaer i undersøgelsen, yderligere oplysninger kan fås ved Lis Rahbek

lira@ucl.dk

Evt under it?

De foreløbige resultater fra forskningsprojektet Den Digitale Skole med afsæt i fem jyske kommuner viser også, at mere avancerede digitale læremidler styrker elevernes læring, fordi de kobler lyd, tekst og billeder. Det forklarer Anders Rasch-Christensen, forskningschef på Den Digitale Skole og videntcenterleder på VIA University College.

Denne undersøgelse udgør grundlaget for et videreuddannelsesforløb til lærere i Nordfyns kommune.

Litteratur:

Frosh, Stephen et al (2002): *Young masculinities. Understanding Boys in Contemporary Society*, Basingstoke, Palgraves

Jensen, Tine m.fl. (2010) *Inklusion i interaktiv deltagelse i folkeskolen*. Institut for psykologi og Uddannelsesforskning. Roskilde Universitet

Klingsey, Mette og Lise Richter 2010: *Taberdrenge: Erhvervslivet advarer: Danmark taber drengene*. Information 17.12.2010.

Thomas 1993

Nordahl, Thomas m.fl. 2010: *Uligheder og variationer. Danske elvevers motivation, skolefaglig læringsudbytte og sociale kompetencer*. Rapport til skolens rejsehold 2010. Hamar/ Aalborg 2010

Poul Aarøe Pedersen 2011. *Nu ryger mændene på møddingen*. Politikken 8. marts 2011

Bilenberg, Niels *Det børne- og ungdomspsykiatriske Hus, Universitetsafdeling, Odense* Fakta om ADHD <http://www.psykiatrifonden.dk/Forside/Psykiske+sygdomme/ADHD> den 19/12 2011